

НПУ імені М.П.Драгоманова. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2009. – № 7 (14). – С. 32-35

3. Стеценко Н. Формування професійної компетентності майбутніх учителів шляхом підвищення їх професійної підготовки / Н. Стеценко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: pedagogika.at.ua/_fr/7/5163109.doc

4. Лупан І.В. Підготовка майбутніх учителів до організації позакласної роботи з інформатики / І. В. Лупан // Наукові записки КДПУ. – Кіровоград: КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. – Вип. 1. – С. 68-71.

Мізюк В.

*доцент кафедри математики, інформатики та інформаційної діяльності
Ізмаїльський державний гуманітарний університет
(м. Ізмаїл, Україна)*

Коваленко О.

*викладач кафедри математики, інформатики та інформаційної діяльності
Ізмаїльський державний гуманітарний університет
(м. Ізмаїл, Україна)*

ВІЛЬНИЙ ВИБІР СТУДЕНТАМИ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН – ОСНОВА ВНУТРІВУЗІВСЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ МОБІЛЬНОСТІ

Однією із головних цілей нового закону «Про вищу освіту» є гармонізація національних освітніх систем та розвиток академічної мобільності студентів. Вважається, що це сприятиме кращій підготовці українського освітнього середовища і буде приєднанням до Європейського простору вищої освіти. Однак це потребує від вишів запровадження нових підходів до організації навчальної діяльності, зокрема, забезпечення активної участі студентства у формуванні змісту навчання, а саме у вільному виборі дисциплін варіативної частини навчального плану та наявності реальної альтернативи, можливості самостійно визначати напрям науково-дослідницької роботи. Про це йдеться у статті 62 нового Закону про освіту, а саме «...особи, які навчаються у вищих навчальних закладах, мають право вибору навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менше 25% загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти» [1].

До недавнього часу у більшості ВНЗ України вибір студентами дисциплін з варіативної частини навчального плану за напрямом був реалізований лише

частково, а саме: передбачався вибір студентами певних вибіркових дисциплін із запропонованого ВНЗ переліку, або такий вибір надавався для групи студентів із запропонованого ВНЗ переліку чи не надавався взагалі.

Передбачається, що в основі ідеї вільного вибору дисциплін лежить принцип, за яким студенти беруть активну участь у формуванні своєї освітньої траєкторії, обираючи, що вчити, як вчити та як оцінювати власні знання. Завдяки цьому «...студенти отримують змогу доповнювати свою основну спеціальність додатковим фахом або брати окремі курси для широкої ерудиції. У свою чергу, викладачі на вибіркових дисциплінах працюють із більш умотивованими студентами. Самі університети загалом стають більш привабливими для абітурієнтів. А як висновок, кінцеві компетентності, якими може оволодіти студент, за рахунок гнучкості навчальних планів часто краще відповідають потребам ринку праці» [2].

На сьогодні всі вузи приводять навчальні плани у відповідність до вимог збалансування нормативної й варіативної частин, закладаючи в них 25% від загальної кількості кредитів на вибір студентів. У кожному навчальному закладі розробляються положення про вивчення навчальних дисциплін вільного вибору студентів.

Для реалізації студентами права на вибір організуються наступні необхідні процедури:

- формування та доведення до студентів переліку навчальних дисциплін вільного вибору;
- здійснення студентами вибору навчальних дисциплін із сформованого переліку;
- організація подальшого вивчення обраних дисциплін (формування мобільних груп);
- визнання результатів навчання за обраними дисциплінами.

Доведення до студентів переліку навчальних дисциплін вільного вибору найчастіше проводиться у формі розміщення на сайті навчального закладу каталогу запропонованих для вибору курсів та їх анотації. Викладачі, що пропонують певні дисципліни для вибору, організують презентації курсів у формах інтернет-презентацій або шляхом проведення вступної лекції з курсу.

Провівши аналіз нормативних документів та ресурсів офіційних веб-сторінок університетів можна сказати, що вибір студентами навчальних дисциплін із сформованого переліку здійснюється шляхом подачі письмової заяви до деканату

факультету. Тільки окремі вузи надають можливість студентам обрати дисципліни за допомогою автоматизованої системи [3].

Звернемо увагу, що реалізація права студентів на вибір навчальних дисциплін неможлива без вирішення суто програмно-технологічних питань. Якщо раніше організація студентського вибору велася через обробку паперових заяв, які оброблялися вручну, і цей вибір включав невеличку кількість дисциплін за вибором, то для організації вибору в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених певним рівнем вищої освіти (наприклад, для рівня бакалавра). Без системи автоматизованої обробки студентського вибору вже не обійтись. Отож, у зв'язку з цим, постає необхідність розробки алгоритмів, які будуть цей вибір реалізовувати.

Метою статті є аналіз працездатності розробленої в ІДГУ системи автоматизованої обробки студентських заяв, окреслення проблем і шляхів їх вирішення, які виникли при розподілі студентів на групи для вивчення дисциплін за вибором.

З метою реалізації права студентів на вибір дисциплін в Ізмаїльському державному гуманітарному університеті проведено комплекс заходів, а саме :

- розроблено нормативно-методичні матеріали, які регламентують організацію навчального процесу за вимогами ЄКТС, у тому числі вільний вибір студентами дисциплін;

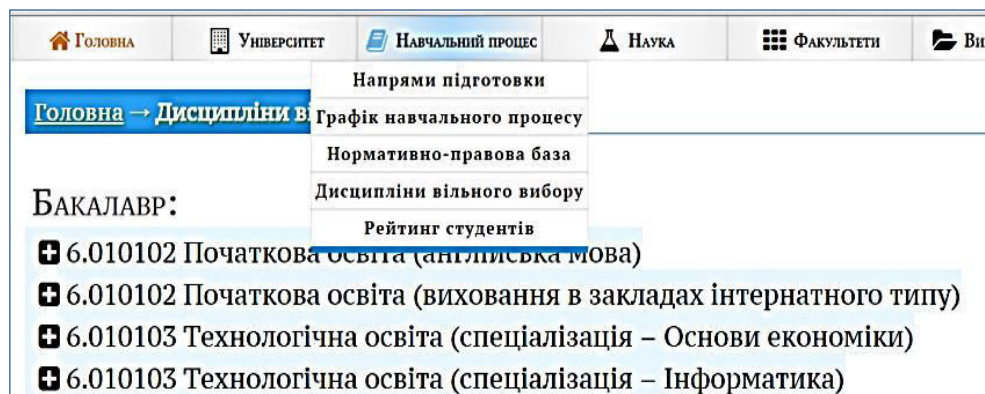
- приведено у відповідність до вимог навчальні плани відповідних напрямів підготовки і виділених спеціальностей, враховуючи особливості організації навчального процесу та індивідуальні цикли дисциплін;

- призначено координаторів академічної мобільності студентів з певної спеціальності, в обов'язки яких входить надання допомоги студентам щодо формування індивідуального навчального плану та контроль за його реалізацією;

- в рамках Інформаційної системи ІДГУ організовано підсистема «Вільний вибір», яка базується на Інтернет-технологіях.

Розробка інформаційної підсистеми «Вільний вибір» мала за мету надання студентам дійсного вільного вибору, підвищення оперативності та якості вирішення організаційних питань щодо закріплення за ними дисциплін. Вважаючи на те, що кожен студент ІДГУ, має особисту сторінку в Інтернет-системі, на яку він заходить під персоналізованим логіном і паролем, міра впливу на вибір студента мінімізується.

Можливість обирати вибіркові дисципліни надана студентам з другого курсу, магістрантам – з 2-го семестру. На кожен навчальний семестр для обрання пропонуються приблизно від 10 до 15 дисциплін. Перелік дисциплін сформовано з урахуванням принципів логічності й послідовності, специфіки окремого напрямку підготовки чи спеціальності.

Малюнок 1. Загальний вид вікна підрозділу сайту ІДГУ «Дисципліни вільного вибору»

Студенти мають можливість ознайомитися із анотаціями запропонованих для вибору дисциплін на веб-сайті університету (мал.1), а координатори мобільності допомагають студентам у виборі норми кредитів, що відводяться у навчальних планах та їх розподіл за семестрами.

Для проведення процедури електронного запису дисципліни вільного вибору студенту треба зайти в Інформаційну систему ІДГУ під власним логіном і паролем, і на особистій сторінці позначити ту дисципліну, яку він бажає вивчати. Наприклад, на рисунку 2 наведено перелік з блоку професійних дисциплін, вивчення яких можна розпочати з 3-го або 4-го семестрів.

Для зручності, на початку списку є повідомлення про норму кредитів у семестрі та сума кредитів з уже обраних. Крім того для кожної дисципліни в кінці рядка показано відсоток заповнення академічної групи для вивчення дисципліни. Системою враховується, що академічні групи сформовано, якщо вибіркову дисципліну гуманітарного та фундаментального циклу вибрали для вивчення не менше 25 студентів (максимум 30), а професійного циклу – не менше 10 осіб (максимум 20).

Перелік дисциплін ВІЛЬНОГО вибору студента -> інструкція
 анотації дисциплін на сайті *** idgu.edu.ua ***

для 3 семестру кредитів обрано: 5 з 5
 для 4 семестру кредитів обрано: 5 з 4

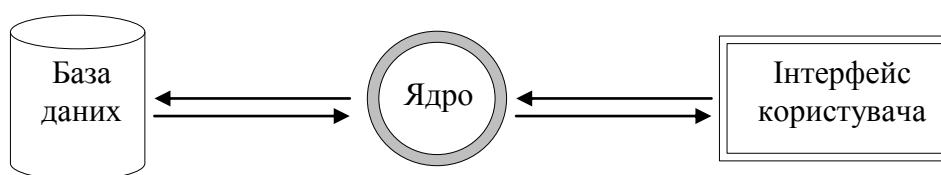
>Блок загальних дисциплін (Блок гуманітарних дисциплін)		все вірно, вийти з системи	
1	Ділові папери і професійна компетенція	семестр: 4 5 6 7 8	5 кр.дт. заповн.гр.:0%
2	Етика та естетика	семестр: 4 5 6 7 8	4 кр.дт. заповн.гр.:0%
3	Інформаційно-комунікаційні технології за професійним спрямуванням	семестр: 3 4 5 6 7 8	4 кр.дт. заповн.гр.:0%
4	Історико-культурні пам'ятки України	семестр: 3 4 5 6 7 8	5 кр.дт. заповн.гр.:0%
5	Історія Бессарабії	семестр: 3 4 5 6 7 8	5 кр.дт. заповн.гр.:4%
6	Історія релігій	семестр: 3 4 5 6 7 8	4 кр.дт. заповн.гр.:4%
7	Культура наукової комунікації як складова фахової діяльності	семестр: 4 5 6 7 8	4 кр.дт. заповн.гр.:0%
8	Мультимедіа технології та основи web-дизайну за професійним спрямуванням	семестр: 3 4 5 6 7 8	5 кр.дт. заповн.гр.:0%
9	Наука про здоров'я і фізичну культуру	семестр: 4 5 6 7 8	4 кр.дт. заповн.гр.:0%
10	Охорона праці	семестр: 3 4 5 6 7 8	4 кр.дт. заповн.гр.:0%

>Блок дисциплін науково-предметної підготовки (спеціальність)		все вірно, вийти з системи	
1	Етика та психологія ділового спілкування	семестр: 3 4 5 6 7 8	5 кр.дт. заповн.гр.:5%
2	Маркетингові комунікації	семестр: 4 5 6 7 8	5 кр.дт. заповн.гр.:0%
3	Основи програмування	семестр: 3 4 5 6 7 8	5 кр.дт. заповн.гр.:5%
4	Офісне програмування	семестр: 4 5 6 7 8	4 кр.дт. заповн.гр.:0%
5	Статистичні методи в інформаційній діяльності	семестр: 3 4 5 6 7 8	4 кр.дт. заповн.гр.:0%

Малюнок 2. Приклад оформлення дисциплін вільного вибору на сторінці студента

Комп'ютерна система автоматизованого вільного вибору передбачає автоматизацію комплектації груп відповідно до обрання студентами дисциплін, які пропонуються за навчальним планом, формування звітів за результатами вибору. Для успішного виконання зазначених функцій структура автоматизованої підсистеми «Вільний вибір» реалізована у вигляді системи взаємозв'язків між окремими модулями (рис. 3).

Малюнок 3. Узагальнена модель автоматизованої системи «Вільний вибір»

Основними складовими автоматизованої підсистеми є ядро, база даних, інтерфейс користувача:

- **база даних** має нормалізовану структуру та зберігає всю необхідну інформацію про норму кредитів для вибору відповідно до навчальних планів та обрані студентами дисципліни;

- **ядро** забезпечує обробку запитів користувача і здійснює взаємоузгоджене керування системними і мережевими процесами, що зумовлює використання серверної мови програмування PHP для побудови модулів системи;

- **інтерфейс** користувача, створений за допомогою мов HTML та JavaScript, має просту структуру, зручну та зрозумілу у використанні.

Алгоритмізовані засоби системи забезпечують повноту отримання початкових даних, що, в свою чергу, дозволяє виконувати формування звітної документації, яка подається до деканатів у зручному для роботи форматі електронних таблиць, до якого легко застосувати фільтрацію і відбір за заданими параметрами.

Перші результати роботи системи «Вільний вибір» показали, що більшість студентів обрало дисципліни «Етика та естетика», «Історія релігій», «Інформаційно-комунікаційні технології за професійним спрямуванням», «Самоменеджмент та управління особистою кар'єрою» з гуманітарного блоку, а також «Психологія ділового спілкування» і «Психологія лідерства» з психолого-педагогічного блоку.

У результаті для вивчення цих дисциплін були сформовані групи із студентів з різними спеціальностями та різних факультетів.

Загалом, перші кроки щодо реалізації вільного вибору студентів дали позитивні результати – студенти обирають вільно із запропонованого переліку дисциплін, який складається із значної їх кількості.

Наступними кроками є вирішення питання про формування навчального розкладу, який має враховувати мобільні навчальні групи і автоматизацію корегування вибору у тих випадках, коли кількість студентів мінімально допустима щодо формування групи для певного предмета.

Отже, метою вільного вибору дисциплін студентами є забезпечення якісної студенто-орієнтованої підготовки. Саме за рахунок дисциплін вільного вибору студентам надається можливість розширити сферу знань і вмінь, розвивати професійні й творчі навички.

Система автоматизованої обробки студентських заяв значно полегшує процедуру обрання дисциплін за вибором і розподілу студентів за мобільними групами.

Література:

1. Закон України «Про вищу освіту» (2014 року). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

2. Моніторинг інтеграції української системи вищої освіти в Європейський простір вищої освіти та наукового дослідження: моніторинг. дослідж.: аналіт. звіт / Міжн. благ. Фонд «Міжн. Фонд дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т.В. Фінікова, О.І. Шарова. – К.: Таксон, 2014. – 144 с.

3. Стадний Є. Вибір без вибору: моніторинг вибіркового курсів у державних вишах / Аналітичний центр CEDOS / Є. Стадний, М. Куделя, Т. Жерьобкіна, А. Безман, М. Кавценюк. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gorod1277.org/obrazovatelnye-saity-glogster-edu>

Мусоріна М.

пошукач

Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова

(м. Київ, Україна)

СУЧАСНИЙ ВІДКРИТИЙ ПІДРУЧНИК ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ІНШОМОВНОГО НАВЧАННЯ МОРЯКІВ

В часи сучасного потужного розвитку інтеграції суспільства, посилення взаємозв'язків між Україною та іншими країнами виняткового значення набуває знання іноземних мов. Особливої вагомості така потреба набуває для галузі військово-морського флоту. Адже більшість сучасних перевезень вантажів на довгі відстані здійснюється морем – людство нарощує темпи освоєння океанів, збільшує необхідність укріплення торгових, економічних та політичних відносин. Саме тому, для багатьох категорій конкурентоздатних, мобільних фахівців іноземна мова в останні роки стає важливим інструментом у фаховій діяльності.

Проблема володіння іноземною мовою не є останньою і для морських спеціалістів, яким, відповідно до особливостей професійних обов'язків, вивчення іноземної мови є важливою запорукою їхньої майбутньої успішної кар'єри. В усьому світі мови вважаються одним із стратегічно важливих аспектів розвитку взаємостосунків та відносин – в багатьох країнах за знання однієї або кількох іноземних мов морські спеціалісти отримують суттєву доплату до заробітку.

Щодо забезпечення неперервності процесу підвищення рівня іншомовної компетентності, слід констатувати, що 1998 р.в НУ ОНМА було створено Українське відділення IMarEST, на базі якого створено «Англійський клуб». Навчально-дидактичне середовище відкриває для молодих фахівців перспективи у поліпшенні